

Rozvoj Slovenska pokračuje

Každá generácia má právo a tak trochu aj povinnosť vždy znovu preskúmať podmienky svojej národnej a štátnej existencie. Súčasné generácie Slovákov tak robia po štyroch desaťročiach komunistickej diktatúry. Robíme tak na pozadí rúcajúcich sa zvyškov komunistických režimov, dramatických národných pohybov vo viacerých bývalých komunistických štátoch, rovnako dramatických hospodárskych zmien aj blízkej možnosti začlenenia sa do nadštátnych integračných zoskupení.

Pre KDH výsledok takého preskúmania ukazuje, že Česko-Slovensko je stále optimálnym rámcom na rozvoj slovenského národa. Česko-Slovensko má medzinárodne zabezpečené hranice. Cez Česko-Slovensko sme napojení na svet. Zároveň sme schopní usporiadať si pomery v Česko-Slovensku tak, ako nám to vyhovuje. Túto možnosť najmä v poslednom období hojne využívame, aj v budúcnosti budeme hojne využívať.

Ak porovnáme dnešné postavenie Slovákov v republike s našim postavením v roku 1918, vidíme obrovský rozdiel. Napriek dejinným zvratom význam postavenia Slovenska v republike stále vzrastá. V prvej republike sme museli zápasiť o samotné národné uznanie a Andrej Hlinka išiel do väzenia za to, že sa pokúsil na mierovej konferencii v Paríži v roku 1919 vymôcť pre Slovensko postavenie svojbytného a rovnoprávného subjektu v Československej republike. Dnes slovenská vláda spolu s českou vládou siahajú na kompetencie federálnej vlády a Bratislava je zastávkou najvýznamnejších štátnych návštev. Veríme, že rozvoj slovenského národa bude pokračovať.

Česko-Slovensko a európsky dom

Akú perspektívu vidí a ponúka KDH pre taký rozvoj? Zakiaľ bude stáť Česko-Slovensko, ale aj okolité štáty mimo nadštátnych

integračných zoskupení, perspektívu Slovenska vidíme v Česko-Slovensku s tým, že jeho postavenie budeme stále prispôsobovať meniacim sa podmienkam.

Zdá sa však, že roky pre Česko-Slovensko aj okolité štáty mimo nadštátnych integračných zoskupení sú už spočítané. Česko-Slovensko už aj oficiálne prejavilo záujem ústami viacerých svojich vrcholných predstaviteľov o vstup do Európskeho spoločenstva. Rovnaký záujem prejavilo Maďarsko a Poľsko.

V západných médiách sa diskutuje o možnosti prijať aspoň niektoré zväzové republiky terajšieho ZSSR do Európskeho spoločenstva. Podľa odhadov členstvo Česko-Slovenska v Európskom spoločenstve prichádza do úvahy koncom tohto desaťročia, ale žiadosť o členstvo musíme podať už omnoho skôr. KDH víta záujem Česko-Slovenska o zaradenie sa do európskej integrácie, či už v rámci Európskeho spoločenstva, prípadne aj v rámci iného zoskupenia a bude členstvo podporovať.

Členstvo Česko-Slovenska v integračnom zoskupení viacerých štátov zásadným spôsobom zmení funkcie, ktoré doteraz republika plní voči obom našim národom a tu žijúcim národnostiam.

Podmienky ekonomickej spolupráce bude vo veľkej miere určovať integrácia. Bezpečnosť štátov bude daná ich vstupom do integrácie. Možno očakávať, že jeden problém sa vstupom do nadštátnej integrácie vyostří. Bude to problém uchovania národnej a kultúrnej identity. Budeme predsa vystavení vplyvom väčšieho celku než je dnešná Česká a Slovenská Federatívna Republika.

Riešenie týchto problémov vidíme v tom, že Slovensko bude mať priame napojenie na orgány integrácie, nie iba sprostredkované.

Veľká príležitosť

Ak počúvame z viacerých úst, že republiku očakáva v Európskom spoločenstve iba jedna stolička, potom odpoveď KDH znie, že chceme vymôcť pre republiku dve stoličky a na európskej vlajke

integračných zoskupení, perspektívu Slovenska vidíme v Česko-Slovensku s tým, že jeho postavenie budeme stále prispôbovať meniacim sa podmienkam.

Zdá sa však, že roky pre Česko-Slovensko aj okolité štáty mimo nadštátnych integračných zoskupení sú už spočítané. Česko-Slovensko už aj oficiálne prejavilo záujem ústami viacerých svojich vrcholných predstaviteľov o vstup do Európskeho spoločenstva. Rovnaký záujem prejavilo Maďarsko a Poľsko.

V západných médiách sa diskutuje o možnosti prijať aspoň niektoré zväzové republiky terajšieho ZSSR do Európskeho spoločenstva. Podľa odhadov členstvo Česko-Slovenska v Európskom spoločenstve prichádza do úvahy koncom tohto desaťročia, ale žiadosť o členstvo musíme podať už omnoho skôr. KDH víta záujem Česko-Slovenska o zaradenie sa do európskej integrácie, či už v rámci Európskeho spoločenstva, prípadne aj v rámci iného zoskupenia a bude členstvo podporovať.

Členstvo Česko-Slovenska v integračnom zoskupení viacerých štátov zásadným spôsobom zmení funkcie, ktoré doteraz republika plní voči oboom našim národom a tu žijúcim národnostiam.

Podmienky ekonomickej spolupráce bude vo veľkej miere určovať integrácia. Bezpečnosť štátov bude daná ich vstupom do integrácie. Možno očakávať, že jeden problém sa vstupom do nadštátnej integrácie vyostří. Bude to problém uchovania národnej a kultúrnej identity. Budeme predsa vystavení vplyvom väčšieho celku než je dnešná Česká a Slovenská Federatívna Republika.

Riešenie týchto problémov vidíme v tom, že Slovensko bude mať priame napojenie na orgány integrácie, nie iba sprostredkované.

Veľká príležitosť

Ak počúvame z viacerých úst, že republiku očakáva v Európskom spoločenstve iba jedna stolička, potom odpoveď KDH znie, že chceme vymôcť pre republiku dve stoličky a na európskej vlajke

dve hviezdičky tak, aby Slovensko malo pre seba vlastnú stoličku a vlastnú hviezdičku. Samozrejme, to isté aj Česká republika. Nechceme pre republiku menej, chceme pre republiku viac.

Samostatné postavenie Slovenska aj Českej republiky v orgánoch Európskej integrácie umožní obom našim národom účinnejšie sa navzájom podporovať. Zaradenie vo väčšom celku medzi viacerými národmi nám umožní viac než teraz uvedomiť si svoju blízkosť a priam nás prinúti užšie navzájom spolupracovať.

Nerobíme si ilúzie, že bude ľahké dosiahnuť také postavenie. V Európskom spoločenstve nám zatiaľ naozaj chystajú iba jednu stoličku. Musíme rátať s tým, že nijaký štát nebude podporovať samostatné postavenie Slovenska v Európskom spoločenstve. Ale musíme si byť vedomí tiež toho, že ak premeškáme túto príležitosť, možno na stáročia Slovensko stratí šancu samostatne účinkovať na európskej scéne.

Ak chceme získať svoju stoličku, musíme už dnes vystupovať ako spoľahlivý člen rodiny európskych národov. A musíme si už dnes sami pre seba ujasniť, že ak by Európske spoločenstvo, či iné európske zoskupenie nechcelo poskytnúť Slovensku samostatné postavenie, v takom prípade Slovensko radšej do Európskeho spoločenstva ani do iného zoskupenia nevstúpi.

Česká republika by sa potom musela rozhodnúť, či sa odtrhne od ČSFR a samostatne vstúpi do Európskeho spoločenstva či iného zoskupenia.

Právo na sebaurčenie trvá

Rozhodnutie o budúcom postavení Slovenska je už dnes v slovenských rukách. Rozbiehajú sa práce na novej slovenskej ústave. Slovenská ústava by isteže nemala okliešťovať medzinárodnoprávne postavenie slovenského národa, ktoré mu zaručuje právo na sebaurčenie.

Právo na sebaurčenie zahŕňa aj právo na vystúpenie z federácie. Ostatne toto právo je už doteraz zakotvené v preambule Ústavného

zákona o Česko-slovenskej federácii z roku 1968. KDH sa bude zasadzovať, aby bolo aj v novej slovenskej ústave. Slováci doteraz toto právo nevyužili a v tomto článku píšem, že KDH neplánuje trvať na využití tohto práva ani v budúcnosti. Samotného práva sa však nemôžeme vzdať.

Pripravovaná slovenská ústava by ďalej mala obsahovať ustanovenie, že začlenenie Česko-Slovenska do nadštátneho integračného zoskupenia podlieha schváleniu Slovenskej národnej rady. Toto právo by Slovenská národná rada nemala v žiadnom prípade prenášať na orgány federácie.

Orgány federácie môžu rokovať s integračným zoskupením o našom vstupe, ale samotný vstup a jeho podmienky musia schváliť obe národné rady. Bude to také závažné rozhodnutie o budúcnosti národa, že vrcholný národný zákonodarný orgán sa nemôže vzdať svojej zodpovednosti za takéto rozhodnutie.

Politické možnosti v prospech Slovenska

Perspektíva, ktorú KDH ponúka Slovensku, je veľmi náročná. Jej naplnenie bude vyžadovať jednotu KDH vnútri, spoluprácu KDH s ďalšími politickými silami na Slovensku a pevné rozhodnutie Slovenska, že chce dosiahnuť autentické postavenie v Európe.

Pre autentické postavenie v Európe potrebujeme predovšetkým ďalekosiahlu zhodu s okolitými národmi. Naša podpora s bratským českým národom by mohla byť vzájomná. Veľmi by nám poškodilo, ak by sme sa dostali do hlbšieho konfliktu s Maďarskom. Výstup na vrcholnú európsku scénu musíme dosiahnuť v súlade s inými, nie v rozpore s nimi.

Za pol roka svojej existencie dosiahlo KDH významné výsledky na tejto ceste.

Do programu federálnej vlády sme presadili ustanovenie, že federálna vláda chce priviesť naše národy do Európy tak, aby v nej mohli vystupovať ako svojbytné a rovnoprávne subjekty.

Perspektíva budúceho postavenia Slovenska, ktoré som načrtoľ, je tým podopretá programom federálnej vlády.

Prijali nás za člena Európskej demokratickej únie, vrcholovej organizácie pravicovo orientovaných strán. Naše delegácie sa budú zúčastňovať ako rovnoprávni partneri na práci špecializovaných výborov EDÚ pripravujúcich dokumenty pre vrcholné stretnutia predstaviteľov Európskeho spoločenstva, pre formuláciu politiky Európskeho spoločenstva v jednotlivých otázkach, aj pre budúcu politickú integráciu Európskeho spoločenstva.

Politické možnosti, ktoré sme takto získali, budeme využívať v prospech Slovenska, a ak budú mať federálne orgány záujem, poskytneme ich v prospech celej federácie.

O čo sa usiluje KDH

Dosiahli sme dobré výsledky nielen smerom do zahraničia, ale aj doma. Podporujeme a uskutočňujeme posilňovanie právomocí slovenských národných orgánov. Ostatne, je to uskutočňovanie nášho volebného programu. Posilňovanie právomoci slovenských národných orgánov však nesmie ísť ruka v ruke s obmedzovaním slobody ktoréhokoľvek obyvateľa Slovenska vyjadrovať sa ku všetkým aspektom slovenskej budúcnosti.

Bránime demokratické právo všetkých obyvateľov Slovenska diskutovať o súčasnom aj budúcom postavení Slovenska.

Zúčastnili sme sa na príprave aj priebehu spomienkovej slávnosti na Andreja Hlinku v Ružomberku, nezúčastnili sme sa iba na takých tamojších prejavoch, ktoré prekročili našu politickú líniu a neslúžili záujmom Slovenska.

Bránime právo Matice slovenskej usporadúvať verejné zhromaždenia či za uzákonenie spisovnej slovenčiny alebo za iné požiadavky tejto na tradície bohatej slovenskej inštitúcie. Pomáhame odkrývať pravdivý pohľad na slovenské dejiny, nie iba na ľavicový prúd.

Pôsobíme zjednocujúco na väčšinu politických síl na Slovensku.

Usilujeme sa o integráciu tradičných zložiek slovenskej spoločnosti.

Smerom do vnútra hnutia máme aj nemálo podližnosti. Nepodarilo sa nám dostatočne zapojiť rôzne profesionálne zložky do tvorby a formovania programu KDH. Nevytvorili sme v hnutí dostatočné možnosti na uplatnenie protestantskej sekcie nášho hnutia.

Práve širšie zapojenie protestantskej sekcie, vrátane väčšej účasti jej členov vo vedúcich orgánoch KDH, musí byť meradlom našej schopnosti otvoriť sa voči celej spoločnosti, viesť s ňou dialóg a prijímať jej podnety.

S porozumením prijímame kritiku našej mládežnickej zložky. Budeme im naďalej urovnávať cestu pre medzinárodné kontakty.

Naspäť cesta nemožná

Toto sú hlavné prvky našej národnej línie. Budeme kráčať po tejto ceste a pokúsime sa presvedčiť aj iných, aby sa k nám pridali. Ona vychádza z pochopenia našich dejín a z poznania našich súčasných možností. Inšpirujeme sa polohou Slovenska v strede Európy a chceme sa poučiť z našich minulých národných zlyhaní.

Sme si vedomí rizík súčasnej situácie, ale aj jej jedinečných šancí. Pre našu národnú líniu platí ono štúrovské „Naspäť cesta nemožná, napred sa ísť musí“.

Slovenský denník, O národnej línii, 12. októbra 1990